

Nushası 10 kuruş

Posta ücreti 40 Para

Senelik abonası
100 kuruş.

Posta ücreti 10 kuruş

İstanbul

Şehremaneti Mecmuaası

[Şehremaneti tarafından ayda bir çıkarılır]

Sene : 6

Kânunsani 1929

Sayı : 65

İÇİNDEKİ YAZILAR

Sayfa

155	Bu günün en büyük işi	A. Suat
161	Amerikada Sıhhat abıdeleri	Dr. opatör A. Mustafa
166	Sanatoryomlar	Dr. A. Süheyl
171	Şehrimizde yapılması ve ıslahı lazımgelem bazı ufak işler	Dr. A. Nevzat
130	İstatistik mebahisi	Mehmet Ali
180	Belediye kanunu (mabaat)	

İstanbul
Şehremaneti Matbaası
1929

Amerikada sıhhat abideleri

Her dürlü medeni teşkilâtı ile Avrupa'yı geride bırakmış olan Amerika, hastanecilikte de cidden sayanı hayret terekkiyat göstermektedir. O derecede ki Avrupada bu sahada en ileri gidn Alaman-ya dahi bu terekkiyatı takdir etmekte ve Amerika hastane teşkilâtının bazı hususlarda nümunei imtisal olmağa lâyık olduğunu itiraf eylemektedir.

Hali hazırda nüfusu 100 milyona balığ olan Amerikada 84598 yatağı havi 6778 hastane mevcuttur. Sayanı dikkat olan bir nokta, bu hastanelerin ancak yüzde otuz biri resmi hükümet hastaneleri olup yüzde altmış dokuzu hususi eşhas ve teşekküllerin tahti idare ve tesarrufunda olduklarıdır. Alaman-yada bu gün aşağı yokarı 64 milyon nüfus ve 471125 yatağı ihtiva eden 4410 hastane vardır ki bunların yüzde yetmiş altısı devlet bütçesinden idare edilmekte olup ancak yüzde yirmi dördünü hususi müesseseler teşkil etmektedir. Bu mukayese her iki memleketin zenginlikleri arasındaki farka bir mikyas olabilir. Hasta yatakları adedini nüfusu umumiyelerine nispet edecek olursak görürüz ki bu nispet Amerikada yüz otuz kişiye bir yatak Alaman-yada ise yüz otuz beş kişiye bir yatak isabet ettiğini göstermektedir. Demek oluyor ki bu hususta her iki memleket arasında ehemmiyetli bir fark yoktur. Mamafih keyfiyyeten Amerika hastanelerinin bir çok hususatta Alman hastanelerine tefevvuk ettiği anlaşılıyor. Harbi umminin verdiği tecarüp, Almanyada hastane inşaat sisteminin tekemmülünde mühim rol oynadı, fakat umumi Alaman has-

taneciliği terekkiyatında bir tevekküfu mucip oldu. Filhakika harbi gaybederken bir çok borçlar altına girmiş olan Almanyanın fakrına mukabil, dünyanın altınlarını memleketine çeken Amerikada her hastanede muayene ve tedavi usulleri en modren esaslara istinat etmekte ve en son vesaiti ihtiva eylemektedir. Bu itibarla Amerikanın pek ileride olduğunu Almanlarda itiraf ediyorlar.

Avrupada bilhassa son senelerde hastane inşaatında kabul edilmiş olan pav-yon sistemi Amerikada cari değildir. Arsaların bilhassa Newyorkta pek bahalı olması dolayisile hastaneleri onbeş yirmi katlı binalar dahilinde tesisini tercih ediyorlar. Bu muazzez mebaninin bazı-larında ilâveten Sıhhiye Vekâletinin istatistiklerine göre memleketimizdeki bil-umum resmi ve hususi hastanelerde mevcut yatak adedi 10000 kadardır. Bu mikdar nüfusu umumiyeimiz olan 14000000 a taksim edince 1400 kişiye bir yatak isabet eder ki bu da sıhhat işlerinde de ne kadar geri kalmış olduğumuza vazıh bir delildir.

Üniversite, hasta bakıcı mektepleri, ve sair sıhhi müessesat ta tesis edilmiştir. Ezcümle meşhur Kolombiya darülfünununun tıp şubesi Newyorktaki (pres byterian hospital) denilen on beş katlı muazzam hastane dahilindedir. Bu hastane, eskisi tamamen yıkılarak yerine yeniden inşa edilmiş ve 1928 de resmî-küşadı yapılmış olup Newyorkun en modern bir hastanesidir.

Amerikada hastaneler yalnız hasta tedavisine tahsis edilmiş olmayup aynı zamanda fennî tıbbın inkişaf ve terakki-

sine hizmet ederler. En büyük ve zengin tıp kütüphaneleri buralarda tesis edilmiştir. Esasen hastanelerin pek muazzam olmalarına rağmen ihtiva ettikleri yatak adedi azdır. Almanyanın 2000, 3000 yataklı büyük hastanelerine mukabil Amerikada hastaneler umumiyetle bir kaç yüz yatağı geçmez. Messlä (Presbyterian hospital) in cerrahi kliniğinde ancak iki yüz yatak vardır. mamafih Almanyada son senelerde hastanelerde yatak adedini azaltmağa taraflar olanlar artmaktadır. Fukaranın meccanen tedavi edildikleri hükümet hastaneleri nisbeten daha büyüktürler. En büyük olanı (Dora hospital) dır ki 1300 yatağı vardır.

Amerikada hastane binalarının en vasi aksamını Laboratuvarlar, teşhis ve fenni teharriyat devairi ilh... teşkil eder. Bu meyanda hasta bakıcılığa de çok ehemmiyet verilmektedir. Her hastanede bir kaç hastaya bir hasta bakıcı veriliyor. Newyorkun yeni hastanelerinden biri (Mount Sinai hospital) da 600 yatağa mukabil 500 hemşire mevcuttur. Esasen burada bir de hasta bakıcı mektebi vardır. Hemşireler üç sene hasta bakıcılık kursu ve buna ilâveten Anatomi, Fizyoloji, Himye Bakteriyoloji, Asepsi, Çocuk ve Lehusa bakımı dersleri görürler. Bu suretle yetişen hasta bakıcılar cidden pek büyük hizmetler ifa edebilecek bir iktidar iktisap ediyorlar. Bunların muntazam mesaisi sayesinde sabahleyin kovaşa giren hekim, derece kâğıtlarını şöyle bir tetkik etmekle hastaların şimdiye kadar gecirdikleri ahvali maraziyeyi ve yapılan tedaviyi, vaziyeti hazırasını, sikletini, hulâsa eski ve yeni vaziyeti sıbhiysini doğru olarak mukayese edebilmekte ve kısa bir zaman zarfında hastanelerinin vaziyeti hakkında gayet

doğru ve hakiki malumat edinebilmektedir. Bu memlekette hasta bakıcılık, mensubunu memnun ve terfih edebilen müstakil, prive bir meslek halinde olup talipleri ekserya tahsil ve terbiyesi yolunda, oldukça eyi ailelere mensup genç kızlardır. Maaşları vasatı olarak haftada 35 dolar gibi mühim bir paradır.

Tarzı inşa itibarile Amerikada eskiden kalma hastaneler, Almanyanın yeni sistem hastanelerile kabili kıyas değildir. Fakat son senelerde inşaatı ikmal edilmiş olan müessesatı sıbhiye cidden fevkalade mükemmeldir.

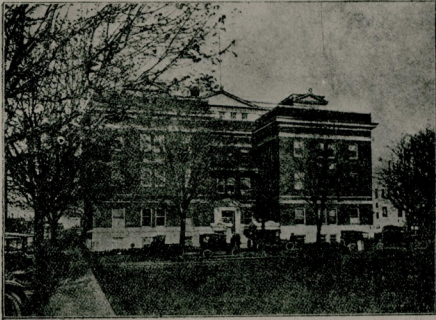
Bilhassa meşhuru alem olan (Mayo) kliniği gerek inşaat ve gerekse tesisat ve teşkilât itibarile bu günkü fennin bir san'at ve ilim abidesi itlâkına sezağır. Amerikada hemen herkesin tanıdığı bu hastane (Minesato) hükümeti dahilinde (Rochester) kasabasıındadır. Hastanenin tarihi tesisi 1883 tür. O tarihte bu havalide zuhur eden müthiş bir fırtınanın yaptığı tahribat esnasında yaralanan bir çok kimselerin tedavisi için mevki tabibi M. Mayo tarafından küçük bir hastane tesis ve kûşat edilmişti. Kim ümit ve tahmin ederdiki bundan 45 sene evvel inşa edilen bu mütevazi müesseseden dünya tarihi tıbbında inkilâplar yapmakta olan ve pek mühim bir mevki işgal eden bu günkü muhteşem klinik doğsun.

Bu meşhur müessise halen yine (Mayo) kardaşlar tarafından idare edilmektedir. Newyorktan kliniğe (The Rochester expr. spezial) namile her gün hususi trenler hareket eder. Muayyen adette yolcu alan bu trenler fevkalade lüküstür. O derecedeki lokantasının yemek pîsesi arkasında o günkü yemeklerin ihtiva ettiği kalori ve vitamin mikdarı yazılıdır.

Tarihî teessüsünden itibaren her gün daha ziyade inkişaf ve teveşsua mazhar olan kliniğe, hali hazırda vasatı olarak günde 500 hasta müracaat ediyor. (Rochester) sekeneşi maişetlerini bu klinik sayesinde temin etmektedirler. Şehrin en büyük oteli (The Kahler) kliniğin malıdır. Yevmî müraceat eden bu 500 hastanın 250-300 ü hastaneye kabul olunur, ve aşayukarı bu mikdarın üçte biri cerrahi vekayı olup pek meşhur cerrah olan (Mayo) kardeşlerin servisine

Amerikada muayene ve ameliyat ücretleri vasatı olarak hastanın senelik kazancının on ikide biridir. Hastanede muvazzaf olan hekimlerin maaşları yüksek olduğu gibi her birisinde mükemmel ikametgâhlar ve burada ailesile mürefehen yaşama şeraiti klinikçe temin edilmiştir.

Hastane idaresi bizzat (Mayo) kardeşlerin elindedir. Hasta bakıcılar amerikanın her tarafında olduğunun aksine olalarak burada bir katolik teş-

Kliniğin 1883 teki hali

yataklar ve onlar tarafından ameliyat edilirler. Şimdiki halde klinikte 31 cerrahi kovuşu vardır. Son bir kaç sene zarfında burada milyonlarca hastalar muayene edilmiş ve binlerce doktor burada çalışarak tettebbülerini ikmal eylemişlerdir. Burada tam bir muayenei sıhhiye 3-4 gün sürer, ve ücreti muayene 50-500 dolar arasındadır. Tam muayeneden maksat hali hazır fennin mevcut bütün vesaitinin tatbiki ve hastanın tam manasile umumi muayenesidir.

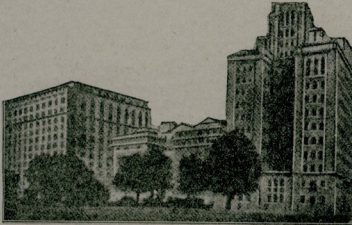
kilâtına mensuptur. diğer taraflarda prive hususi teşkilâtır.

Hastanenin dahili teşkilâtı; merkez bürosu, muayene devairi, otel, esas mayo kliniği, laboratovlar ve mümasili teharriyatı fenniye ve tecribeviye devairi, bu mebaniye ilâveten 1928 son baharında inşaatı ikmal edilen muazzam teşhis enstitüsü (Research buildingi) ehak edildi. Bunlardan başka yine kliniğe ait olmak üzere Rochester haricinde 800

köpeği havi büyük bir tecrübe enstitüsü daha mevcuttur .

Mayo kliniğinde en son sistem alât, edevat ve tertibatı tıbbiye vardır . Şayanı hayret olan bir nokta ; her hangi bir mevkiden istenilen zamanda arzu edilen hekimin o ande nerede ve ne ile meşğul olduğunu derhal anlamanın mümkün olduğudur . Bir elektrik düğmesi ve ziya sinyali doktor X in şu ande faraza 104 numaralı odada bir kisei safraiye radyoskopisi ile meşğul olduğunu derhal öğrenmek kabildir .

muayene ve tetkik ederek mütalâalarını elindeki müşahede kâğıdına kaydederler . İkinci günü kimyevi muayenat ezcümle kan, idrar, mevaddı gaita tahlilâtı yapılır . Temessül muzaddı temessül vaziyet ve münasebetler tetkik edilir . Bu hastanenin muazzam laboratuvarları Alamanya nın en büyük hastaneleri kadar vasi olup her husus için ayrı daire ve her dairede en komplike muayeneleri yapmağa muktedir bir çok laborantinler çalışır . Öçüncü gün hasta her türlü muayene ikmal edilmiş ve neticeleri

Şimdiki Mayo Kliniği

Muayene için kliniğe müracaat eden her hasta evvelâ merkez bürosuna müracat eder . Orada ismi kaydedilir . Amerikada herkesin vaziyeti iktisadiyesini yakinen bildiren meşhur (Bradstreet company) denilen bir kitap vardır . Müracaat eden zatın mali iktidarı bu kitaba bakılarak anlaşılır , ve ismi hiza-sına işaret edilir . Müteakiben hastanın eline bir müşahede varakası , yanmada bir adam katılarak sırasile dahili, harici, kulak , ve boğaz , asabi , göz , hulâsa tıbbi ihtisas şubelerine sevk edilir , ve buralarda muayenesi icra edilir . Müte-hassıslar hastayı en modern vesaitle

üzerinde mukayyet olan müşahede varakası elinde olduğu halde kendisini tedavi edecek olan bir Profesörün yanına girer . Diğer mütehassısların yazdıkları mütalâatı tetkik eden bu zat , hastalık hakkı-nda kati bir fikir edinerek karar ve hükümünü verir . Eğer bir ameliyata ihtiyaç varsa hasta Mayo kliniğine yatırılır . Ayaktan tedavi edilecekse (Radi-yoterapi ilh...) o takdirde otele sevke-dilir .

Bu hastane gerek ihtişamı ve gerekse idari teşkilâtı ile dünyada bir misli daha olmayan ve şimdilik yapılması imkânı hemen de bulunamayan pek muazzam

ve alemşumul bir müessesedir. Buraya dahil olmuş ve tedavisi ikmal edilerek salimen çıkmış olan bir hasta ne müllete mensup olursa olsun hayatının sonuna kadar kliniğe bağlanmıştır. Bu hastalardan bilahara fakir düşenrel veya vaktile klinikte çalışmış etibba tarafından meccanen tedavi edildiklerini uşır tezkere ile kliniğe müracaat eden fakir hastagân burada parasız tedavi edilir ve lüzumunda maddi yardım da görürler. Her hekim burada yatmış olan bir hastasını takip edebilmektedir. Bu noktai nazardan müessese bütün dünya tababeti ile temas ve münasebetedir. Bütün ecnebi etibbayı meşhuresi her sene fenni teharriyatları neticelerini kliniğe bildirirler. Bu kadar alemşumul münasebatı temin etmek ve yaşatmak ve hatta günden güne genişletebilmek bittabi pek büyük maddi ve finasiel kudrete ve fevkalâde bir kabiliyet idariye vücuduna vabestedir. Bu cihetle mümasili müessesatın yapılabilmesi elbette ki pek zordur. Hatta Amerika'da bu hususta yapıları müteaddit teşebbüsler muvaffak olmamıştır.

Teşkilâtı itibarile avrupada henüz teammüm edememiş olan diğer bir müessesesi sıbhiyeyi de burada zikretmek isterim; oda halen Şikago'da inşa edilmekte olan (Santral teşhis) müessesesidir. Bu müessesede muhtelif tıp şubelerine mensup 250 hekim müştereken çalışacak ve bu suretle müracaat eden hastagânın her dürlü fenni tetkiklerini ikmal ederek kat'î teşhislerinin vazî im-

kamı elde edilmiş olacaktır. Almanyada son senelerde buna müşabih ve fakat küçük mikyasta müesseseler mevcutsede böyle mükemmel olanı şimdilik yalnız Amerikada ve Şikagoda yapılıyor.

Yeni dünya hastaneleri hakkında verdiğim bu malumattan anlaşılacağı veçhile Amerikalılar yalnız sanayi ve ticaretle değil tabâbette de avrupalılara nümüne olacak bir teşkilât kabiliyet ve iktidarı gösteriyorlar.

Bu makaleyi yazmaktan maksadım; memleketimizde de (Mayo) kliniği gibi müesseselerin tesisini istemek değildir. Böyle bir arzu hayali hamdan ibaret kalacağı gibi esasen bu günkü içtimai ve iktisadi vaziyetimize göre idaresi hususi bir idare kabiliyeti istizam eden bu tarzda muazzem hastanelerin bizim için müfit olacaklarında kail değilim. Şimdilik Cerrahpaşa hastanesinin mütesavver plan dahilinde ikmali ve memleketin lüzumlu mahallerinde küçük mikyasta fakati modren hastanecikler inşası bizim için kâfidir. Bu yazılarım memleketimizde eyice tanınmamış olan Amerikanın neler yapmakta olduğunu göstermek ve bilhassa akıllara hayret veren asarın ne azımkâr mesai mahsulü olduğunu, servetin ne suretle hüsnü istimal edildiğini anlatmak istedim.

Cerrahpaşa hastanesi cerrahi
poliklinik hekimi

Dr. operatör

Avni Mustafa

